

I. DOMINI resurrectio induxit mundo lætitiã. Quanto fulget in aspectu, tanto fervet in affectu. Vetus homo migravit, novus homo advenit. Prævaricatio Adæ confusa est, cum gratia Christi donata est. Dudum catena erroris traherat animas miserorum; nunc charitatis vinculum redemptos ducit ad cœlum. Erubuit diabolus in furoribus suis. Christus occiditur, et mundus ab erroribus liberatur. Christus resurgit, et hostis evanuit. Miracula virtutum apparuerunt, non ut homines perfidi confunderentur, sed ut perditii redimerentur. Quantum moeret luctibus synagoga Judæorum, tantum jucundatur Ecclesia Christianorum. Triumphemus in Christo, quia nobis donavit misericordiæ medicinam, per lignum. Per lignum tropæa gloriosa (1).

II. Judas vendidit Dominum suum; Petrus negavit Magistrum; Latro confitetur Christum. Judas desperavit, Petrū titubavit (2); Latro Paradisum meruit. Inter traditorem mercatoremque sanguinis Christi, et negatorem Magistri, et confessionem Latronis, signaculum meruimus Redemptoris. Sufficiant Charitati vestræ, quæ pro eruditione vestrarum (3) animarum dedit Dominus Deus.

(1) Sic cod. cxxii; eadem verba habet cod. xi, sed illa radiavit. — (2) Vide August. Serm. cclxxxv, num. 2, et Serm. ccxxxii, num. 6. — (3) Cod. eruditionibus animarum.

SERMO LVII.

In die Paschæ XVIII.

Sermo sequens legitur in Bibl. Laur., Plut. xiii, fol. 150, et etiam commemoratur inter Codices Venetianos Catalog. fol. 50, cod. lxxix, fol. 230 b. Talia sunt ejus doctrina et dicendi modus, ut ad sanctum Augustinum non improbabiler referatur, cum præsertim in utroque codice nomen ejus præferat. Ponatur post præcedentem cum numero in die Paschæ xxiii.

SYNOPSIS.

I. De resurrectione Christi dicturus orator, terretur difficultate sermonis. II. Christus resurgens, nobis viam aperit resurgendi, comparaturque phænici et grano tritici. III. Christus resurgens, leo et catulus leonis, nos vocat ad resurgendum. IV. Christi resurrectio figuratur per Eliseum, quando ejus ossa suscitaverunt mortuum. V. Eliseus suscitando filium Sunamitidis repræsentabat Christum, Giezi Moysen, et baculus Elisei legem. VI. Paschale festum cum lætitiã celebrandum est, non mundana, sed sancta, et præsertim renovatione vitæ. VII. Modus celebrationis Paschæ judaicæ, figura modi celebrationis Paschæ christianæ. VIII. Tali celebratione merebimur intrare in regnum cœlorum.

I. RESURRECTIONIS Dominicæ veneranda solemnitas cunctis hodie per orbem gloriosa resplendit; cujus quanta sit dignitas, quantaque majestas non est opus nostri sermonis patrocinio prædicari. Neque enim hoc habent

cæteræ festivitates. Non (1) in aliqua tantum mundi parte celebris habetur, nec aliquibus quasi peculiaris lætitia inducitur eam (2) recolendi; sed totum quidquid usquam cernam, complectitur, totum tenet ac possidet, et generali quodam gaudio cœlum, terras, tartarumque perlustrat. Non ergo, ut dicimus, mortalis linguæ eget commendatione, quæ per se cœlesti est prædicata virtute. Succumbit enim ejus celsitudini humanæ vocis præconium, quæ laudibus ineffabiliter extollitur Angelorum. Ne tamen hujus sanctæ multitudinis devotionem et fidelissimam pietatem debita verbi divini consolatione fraudemur, conemur aliquid de tanta loqui festivitate; quia etsi mirari possumus, digne tamen de ea aliquid dicere non possumus.

II. Resurrexit hodie Christus. Exultet universus mundus. Par enim est, ut sicut omnis creatura luctivago doluit ploratu in morte Creatoris sui, sic gaudeat in resurrectione Domini sui, et quæ funere non obstante (3) prosecuta est exequias in cruce morientis (4), nunc triumphalem ab inferis reditum læta (5) suscipiat resurgentis. Christi enim hominis resurrectio maledictum solvit antiquum, quod per Adam ad omnes ejus posteros tristi mortis sententia decurrit: « Terra es et in terram » ibis¹. » Ecce surrexit ab antro sepulcri rediviva caro phœnicis, quam cinnama decoxerant pietatis; granum frumenti, quod solum in terra mortificatum est in passione, multum fructum attulit in resurrectione². Mortuus enim est solus, sed solus minime surrexit; nam ad inferna descendens, inferorum claustra abstulit, eumque qui habebat mortis imperium superavit (6), et quos ser-

¹ Gen. III, 19. — ² Joan. XII, 24, etc.

(1) Deest *non* in cod., sed *male*. — (2) Deest *eam* in cod. — (3) Cod. *noctis obstauero*. — (4) Cod. *male intrare morientis*. — (5) Cod. *male loca*. — (6) Cod. *superat*.

vos (1) reperit, victor exemit (2), sicque spoliato tartaro, cum sanctorum multitudine resurrexit. Quorum enim sepulcra in ejus passione sunt patefacta, horum corpora, Christo resurgente, sunt de pulvere suscitata. Decebat enim ut ille primus resurgeret, deinde illi, sicut apostolus Paulus dicit: « Jesus resurrexit a mortuis, » primitiæ dormientium¹, » et sicut (3) cum Domino resurrexerunt, ita cum eo ascendente et ascendisse creduntur.

III. Ferunt autem physici natum leonis catulum tribus dormire diebus, tandem die tertia magno parentis rugitu excitatum exurgere. Solet vero divina Scriptura Christum catulum appellare leonis. Denique Jacob patriarcha sub hoc typo (4) de Christo vaticinatus est: « Catulus leonis Juda; ad prædam, fili mi (5), ascendi disti; requiescens accubuisti ut leo, et quasi læna, » quis suscitabit eum²? » Christus enim quasi leo in passione accubuit, et in morte requievit, quia alacriter et magnæ constantiæ fiducia, passionis agonem peregit, utpote qui ipsam mortem in potestate (6) habuit. Non necessitate, ut cæteri homines, sed voluntate, mortem suscipiebat. Collocatus est ergo in sepulcrum (7) subjectus. Triduo, quasi leo robustus atque imperterritus, jacuit, securus de mox futura resurrectione. Sed « Quis » suscitabit eum? » Quis enim pater validissimo rugitu a somno illum excitavit (8) mortis? Qualis vero fuerit iste rugitus Psalmista docet in Psalmo, ex persona Patris loquens ad Filium: « Exurge, gloria, exurge psal-

¹ I Cor. XV, 20. — ² Gen. XLIX, 9.

(1) Cod. *suos*. — (2) Id. *vir victorem emit*. — (3) Cod. *male si*. — (4) Deest *hoc* in cod. — (5) Cod. *male filii mei*. — (6) Cod. *in potestatem*. — (7) Id. *in sepulchro*. — (8) Id. *excitans*.

» terium et cithara⁴. » Exurge, inquit, fili, qui es gloria mea, et tuum exurgat psalterium et cithara, id est, omnium chorus virtutum. Moxque illi respondet: « Exurgam diluculo². » Mane prima enim sabbati, Dominus resurrexit, et nobis membris suis spem resurgendi quandoque donavit. Omnes siquidem fideles verissime credunt membra se esse Christi, qui est caput corporis Ecclesiae³. Si ergo membra Christi sumus, liquet profecto, quia cum eo moriente mortui sumus, cumque eo surgente surreximus, Apostolo dicente: « Si mortui sumus cum Christo, credimus quia simul vivemus cum ipso⁴; » et iterum: « Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt quærite⁵. » Omnium enim revixit saluti, qui pro omnium peccatis addictus est passioni.

IV. Omnium quidem est miraculum resurrectio Salvatoris, sed multiplicibus figurarum symbolis in Sanctorum actibus ab ipso est, nascentis mundi exordio, præsignata. Ut enim uno de multis utamur exemplo, Eliseum prophetam accipimus jam defunctum, jam tumulo (1) conditum, suscitasse mortuum. « Cum enim cadaver defuncti ad sepulcro ferretur, territi funeris bajuli repente latronum superventu, projecerunt cadaver hominis in sepulcrum (2) Elisei; quod ut tetigit ossa ejus, revixit homo, et stetit super pedes suos⁶. » Quem in hoc facto Eliseus, qui interpretatur Deus meus Salvator, quem (3) alium, nisi Dominum designat Salvatorem, qui humano generi resurrectionem sua morte largitur, et vitam sepultus paravit?

V. Igitur quia Elisei prophetæ semel fecimus mentionem, aliquod quoque factum ejus, non tam mirum,

¹ Psal. lvi, 9. — ² Ibid. — ³ Coloss. i, 18. — ⁴ Rom. vi, 8. — ⁵ Coloss. iii, 1. — ⁶ 4 Reg. iii, 21.

(1) Cod. *tello*. — (2) Cod. *in sepulcro*. — (3) Cod. *male quare*.

quam mysticum, breviter nos retexere non pigeat. Cum enim, absente Eliseo, filius Sunamitidis mulieris fuisset defunctus, et mater ad eum profecta, miseræ orbitatis querelis sanctum virum obrueret, ille Giezi puerum suum cum virga misit, præcipiens ut super cadaver exanime virgam poneret. Sed cum mortuum non assurgere (1) idem Giezi viro Domini nuntiasset, venit ille, et, sublata virga, incurvavit se super puerum, et reversa pueri est anima in viscera ejus, et revixit⁴. Quid in hoc facto mirabili Eliseus, nisi Dominum Salvatorem præmonstrat? Quid Giezi, nisi Moysen designat, qui « In omni » domo ejus fidelissimus fuit²? » Quid vero virga, nisi legem designat? Misit Eliseus Giezi cum virga; misit Dominus cum lege Moysen; quæ peccantes severissima ultione feriret. Posuit Giezi virgam super puerum mortuum, et Moyses legem peccatis opposuit; sed mortuus non resurrexit; quia lex Moysi peccata ostendere potuit, non sanare. Venit postea Elyseus (2); virgam sustulit, super mortuum se inclinavit; quia illa majestas, illa ineffabilis gloria, Filius videlicet Dei, æqualis Patri, ad terras descendit, servitatem legis abstulit, gratiam misericordiæ et pœnitentibus prærogavit, formam accepit servi, contemperavit se per omnia nostræ fragilitati, ipsam quoque mortem, quam peccatum induxerat, absque peccato suscepit. Sed morte sua mortis imperium destruxit, et die tertio resurgendo, carnem jam immortalem atque incorruptibilem (3) de sepulcro levavit.

VI. Exultemus ergo, fratres, in Domino, et mortis triumphatori mentis gaudio (4) omnique sensuum jubilo gratias

¹ 4 Reg. iv, 8, et seqq. — ² Hebr. iii, 5.

(1) Cod. *assurgeret*. — (2) Vide August. Serm. xxvi, num. 11; contra duas litteras Petilianæ libri iv, num. 11; Serm. xliii Append. num. 8. — (3) Cod. *male hic iterat jam*. — (4) Cod. *absurde uctio*. — (5) Id. *nomen*.

agamus, « Qui nos de tenebris vocavit in admirabile lumen (1) suum¹, et de potestate diaboli erutos transtulit in regnum filii (2) claritatis suae². » Sed hæc nostra lætitia non debet similis esse mundanæ vel sæculari lætitiæ, nec more vulgaris turbæ plausibus insanis et luxuriosis exagitari conviviis. « Etenim, ait Apostolus, Pascha nostrum immolatus est Christus³. » Cum ergo Christus sit nostrum Pascha sanctum et divinum, sanctis et divinis gaudiis est (3) celebrandum. Ait alibi idem Apostolus: « Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram⁴. » Ergo et « Nos spiritualibus spiritalia comparantes⁵ (4), expurgemus vetus fermentum⁶, id est, « Exuentes veterem hominem cum actibus suis, et induentes novum, qui secundum Deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis⁷. » Contemnemus igitur mundum, et cuncta terrena et humo jacentia despiciamus, et enitamur ad ea quæ sursum sunt; omnemque nostram intentionem ad æterna et coelestia dirigamus, et cursu prompti, de hujus peregrinationis exilio ad Paradisum, illam nostram felicissimam patriam festinemus, ubi concives Angelos, ubi sanctos omnes socios et consortes inveniemus. Nam Pascha hebræa lingua, Transitus dicitur esse latina. Ergo, fratres, transeamus de vitiis ad virtutes, de temporalibus ad æterna, de caducis ad perpetua. Tali enim modo Hebræi dici et esse merebimur; quia Hebræus, Transitus interpretatur. Et tunc digne Pascha celebrare poterimus, si hunc transitum in nobis ipsis perficere studuerimus.

VII. Modus sane quo Pascha solemnizandum sit, in

¹ 1 Petr. II, 9. — ² Ephes. I, 13. — ³ 1 Cor. V, 7. — ⁴ Coloss. III, 1. — ⁵ 1 Cor. II, 13. — ⁶ Id. V, 7. — ⁷ Ephes. IV, 22-24.

(1) Cod. *nomen*. — (2) Cod. absque sensu *filium in regnum claritatis suæ*.
(3) Cod. *esse*. — (4) Id. *cooperantes*,

lege Moysi Judæis præscribitur observandus, sed et nobis, si spiritualiter verba ipsa discutiamus, quid agendum et qualiter verum Pascha celebrandum sit nihilominus intimatum est. Ait enim inter cætera: « Sic autem comedetis (1) illud, » haud (2) dubium Pascha; « Renes vestros accingetis, calceamenta (3) habebitis in pedibus vestris, tenentes baculos in manibus, et comedetis festinantes⁴. » Qui ergo Pascha digne vult agere, renes cingat, hoc est, placita carnalium voluptatum, castitatis zona coërceat. Calceamenta in pedibus habeat, hoc est, sanctorum patrum exemplis gressus suorum operum muniat, quo impedimento obviantium tentationum, tanquam asperitates itinerum, illæsus pertranseat, et (4) venenata animalia calcaneo nostro insidiantia, securo pede proculcans, innocuus evadat. Baculum in manu teneat, hoc est, pastorali moderamine sibi et his quibus præest, invigilare satagat. Considerandum vero attentius quod sequitur: « Comedetis festinantes; » præcepta enim dominica non desidiose (5) aut negligenter, et quasi transeundo sunt audienda, sed studiose memoriæ commendanda, et tota boni operis festinatione implenda sunt. Scriptum est enim: « Maledictus qui facit opus Domini negligenter². » Hoc per Prophetam de conversis gentibus, et panem Verbi Dei summa aviditate gustare quærentibus dicitur: « Aperient ora sua (6), sicut pauper edens in occulto³. »

VIII. Taliter ergo nobis Pascha celebrantibus, ipse quoque Dominus ac Redemptor noster nostris gaudiis

¹ Exod. XII, 11. — ² Jerem. XLVIII, 10. — ³ Habac. III, 14.

(1) Cod. per errorem *commendetis*. — (2) Cod. *aut*. — (3) Id. *calceamenta*, et sic deinceps. — (4) *Deest et in cod.* — (5) Cod. male *desidione*. — (6) Vide quoad hunc textum sancti Hieronymi Commentarium in istud Habacuc verbum.

delectabitur interesse, ipse sacrosanctum corpus suum corpori, nobis videlicet, dignabitur salubriter ministrare. Curemus ergo hæc, qui (1) summæ huic festivitati Dominicæ resurrectionis intersumus, ne ab illo cœlestis lætitiæ gaudio separemur. Quid enim proderit interesse festis hominum, si, quod Deus avertat, deesse contigerit (2) festis Angelorum. Omnia quæ temporaliter celebramus, imago quædam sunt illius supernæ solemnitatis, et gaudii quod ab Angelis in cœlis colitur, non anniversarii temporis recursu, sed continuo semper manentis lætitiæ statu. Nam et ideo resurrectionem Domini, vel reliquas solemnitates celebramus, ut his admonitus animus, illam æternæ Patriæ beatissimam felicitatem cogitare incipiat, ubi est plena et perfecta lætitia et gaudium indeficiens; quia nullus timor deterret, nulla sollicitudo confundit, ubi requies secure, securitas certa et omni delectatione plenissima. Ibi dicetur: Cerno Regem nostrum ad paternæ majestatis dexteram consedentem; tuncque ad thronum gloriæ ejus cum fiducia poterimus accedere, in quo carnem nostram immortalem jam atque deificam, subjectis virtutibus et potestatibus videbimus imperare. Ipse enim est Deus, Dei Filius, ipse « Mediator Dei et hominum homo Christus Jesus¹, » qui « Mortuus est propter delicta nostra, et resurrexit propter justificationem nostram², » cui est cum Deo Patre laus et benedictio in unitate Spiritus sancti per omnia sæcula sæculorum. Amen.

¹ 1 Tim. II, 5. — ² Rom. IV, 25.

(1) Verba hæc qui desunt in cod. — (2) Cod. contingerit.

SERMO LVIII.

In die Paschæ XIX.

Videtur hic sermo sequelam esse præcedentium, et habetur pariter in duobus Codd. Cass., nempe cod. XI, fol. 222, et cod. CXXIII, fol. 139 b. Sufficit illum legisse, ut clare concludatur hunc a sancto Augustino fuisse pronuntiatum. Locus ejus post præcedentem cum numero in die Paschæ XXIV.

SYNOPSIS.

I. Lætitia sequitur tristitiam. II. Recens baptizati immaculatum teneant munus quod acceperunt.

I. LETEMUR ergo, dilectissimi et exultemus in Domino. Hodie enim nobis data est a Domino lux salutis, secundum illud quod idem Psalmista in consequentibus ait: « Dominus Deus, et illuxit nobis¹. » Et quod adhuc addidit: « Constituite, inquit, diem solemnem in conversationibus (1), usque ad cornua altaris². » Completum etiam hoc hodie in Ecclesia Dei video. Nam cum usque ad cornua altaris omnia religiosis conventibus plena sint, ipsam Scripturam sacræ Ecclesiæ plenitudo complevit. Dies ergo hic, dilectissimi, dies est resur-

¹ Psal. CXVII, 22. — ² Ibid.

(1) Vide August. Enarrat. in Psal. CXVII, num. 22, ubi eadem versione utitur.

rectionis et vitæ. Fecit eum per quadragesimam gratiorum delectabilior fidei gratulatio, quia ad tristitiam reorum juncti sunt dies remissionum, ut patientiam utique statim remuneratio consequatur, secundum illud: « Qui seminant in lacrymis, in gaudio metent¹. » Quicumque ergo seminastis in lacrymis, capite præmia exultationis. Sciat se unuquisque, quo majora seminaverit semina fletuum, majores fructus capere gaudiorum. Species ergo futurarum (1) beatitudinum jam in præsentibus continetur. Sicut enim nunc est relaxatio post distractionem, sic in futuro erit requies post laborem (2).

II. Unde, obsecro, dilectissimi, cum universa Ecclesia, præcipue vos, qui in novam salutem regenerati candida indumenta sumpsistis, ut munus, quod accepistis, purum immaculatumque teneatis, ut nitorem vestri habitus etiam in conversatione servetis, et tam candida sint corda vestra, quam vestimenta vestra. Audistis Evangelistam dicentem hodie, quod quicumque in Deum credunt, hi filii Dei sunt. « Dedit enim, inquit, eis potestatem filios Dei fieri, his qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate (3) carnis, neque ex voluntate viri (4), sed ex Deo nati sunt². » Ergo et vos non estis ex carnis conceptu editi, sed ex Deo Patre generati. Superest ut conservetis per sanctam vitam et conversationem, sanctæ originis dignitatem. Et vere juxta id quod Apostolus ait: « Sicut modo geniti infantes rationabiles, sine dolo, lac concupiscite, ut in eo crescatis in salutem³. Et pax Dei, quæ exuperat omnem sensum,

¹ Psal. cxxv, 5. — ² Joan. 1, 12. — ³ 1 Petr. 11, 2.

(1) Sic cod. cxxiii; cod. xi male *futurorum*. — (2) Sic cod. xi; cod. cxxiii *labores*. — (3) Sic cod. cxxiii; cod. xi *voluptate*, et sic deinceps. — (4) Vide August. Serm. cxxi, num. 4.

» custodiat corda vestra et corpora vestra¹, » per Dominum nostrum Jesum Christum, cui est honor et gloria, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LIX.

In die Paschæ XX.

Habetur hic sermo in Cod. Cass. cxvi, fol. 244, cum nomine sancti Augustini, cui perfecte competit. Locust ejus post præcedentem cum numero in die Paschæ xxv.

SYNOPSIS.

I. Christus apparens Discipulis eorum fidem confirmavit. II. Petri triplex amoris confessio. III. Ut triplicem expiaret negationem.

I. QUANTUM nos recitatæ Evangelicæ lectionis textus docuit, hoc in loco tertio apparuit Jesus Discipulis suis, postquam resurrexit a mortuis, qui cum pranderet dixit ad Petrum: « Simon Joannis, amas me? dicit ille: Domine, tu scis². » Assidua ergo Domini nostri Jesu Christi post resurrectionem præsentia, majorem fiduciam credulitatis dedit. Nam humanæ infirmitati consulens Deus, sæpius se Discipulis suis voluit exhibere, ut de resurrectione eisdem nihil dubitationis afferret. Frequens enim conspectus Domini plenum judicium veritatis effecit, et licet plurimum ad fidem sufficeret semel ipsum

¹ Philip. 1v, 7. — ² Joan. xxi, 17.

fuisse (1) visum; tamen, quo resurrectionis suæ manifestius testimonium proderet se (2) in Apostolorum suorum intulit frequenter aspectum. Non enim Apostolos suos præsentiæ suæ celebritate perstrinxit, sed præsentiæ conspectus sui satiavit, ut cum his escas ederet, non quasi indigens cibo (quid enim jam necessarium corpori redivivo?); sed ut manifeste ex mortuis resurrexisse monstraret, cum ea, quibus vita humana sustentatur, alimenta perciperet. De qua re in Actibus Apostolorum scriptum est: « Per quadraginta dies, inquit, postquam » resurrexit a mortuis, manducaverunt cum illo; nos testes sumus¹. » Et tam jugis Domini et tam continua post resurrectionem præsentiæ, et fidei credulitatem addidit et locum perfidiæ denegavit.

II. Sed prætermittendum nullo genere est, quod Dominus noster Jesus Christus hanc Evangelii partem ita complexus est dicendo: « Simon Joannis, amas me²? » Quam interrogationem trina propositione dilatavit. Quid est ergo quod Dominus Petrum ter scrutari voluit; et responsum (3) sibi a Petro voluit ter adhiberi. Hoc loco sic Petrum Dominus interrogat (4), quasi qui secretum humanæ cogitationis ignoret. Qui (5) dixerat: « Quid » cogitatis in cordibus vestris nequam³? » et alibi: « Videns Jesus cogitationes eorum⁴, » qua causa Petrum, utrum ab eo diligeretur, trinæ vocis officio tentat (6) cum divinarum partium fuerit cuncta præscire? Scriptum est, quia « Deus scit quid sit in homine⁵; » et ipse alibi dicit: « Ego sum perscrutans renes et corda⁶. » Quo-

¹ Act. x, 39-41. — ² Joan. xxi, 17. — ³ Matth. ix, 4. — ⁴ Luc. ix, 47. — ⁵ 3 Reg. viii, 39. — ⁶ Psal. vii, 10.

(1) Desunt in cod. voces *ipsum fuisse*, quæ necessaria sunt, nisi legas *semel visus*. — (2) Deest *se* in cod. — (3) Cod. *responsurum*, sine particula *et*. — (4) Deest *interrogat* in cod. — (5) Cod. *et*. — (6) Deest *tentat* in cod.

modo ergo de Petro, utrum in amorem Dei esset expensus, exquirat? Neque enim fieri poterat, ut Petrus eum Deum esse, probata sibi ejusdem resurrectione, non crederet, quem ante passionem et Christum esse et Dei Filium crediderat (1); dixerat enim: « Tu es Christus, filius Dei » vivi¹. » Dein quia majoris sui amoris erga Dominum dederat (2) documenta non minima, ei (3) se usque ad mortem comitem pollicetur. Hanc ergo hoc in loco Petri dilectionem vult Dominus habere compertam, quam jam plurimis documentis Petrus dederat comprobata. Non ergo frustra dilectionem suam ter Dominus proposuit, nec sine causa ter Petrus, quod Dominum amaret, simili ratione respondit. Non ergo hic vel scientiæ, vel ignorantiae locus est, quod (4) Dominus Petrum frequenter interrogat. Nihil est enim quod divinam possit latere virtutem, quæ dicit: « Priusquam te formarem, novi te². » Et Apostolus ait: « Quos præscivit, et prædestinavit, » et quos prædestinavit, hos et vocavit, et quos vocavit, » hos et sanctificavit³. » Mirum (5) ergo, quod probari sibi voluit in voce, qui sciret quid Petri versabatur in pectore.

III. Non ergo hic Dominus propter amorem proprium Apostolum suum trina interrogatione examinat; sed quia Petrus nodum trinæ negationis astrinxerat sub ipsa Domini interrogatione (6), ideo ter interrogatur post resurrectionem a Christo, ut cum trina confessione crederet, quem sub ipso tempore passionis tertio negasset. Ipso itaque numero confessionis Apostolum suum Dominus voluit

¹ Matth. xvi, 16. — ² Jerem. i, 5. — ³ Rom. viii, 30.

(1) Cod. *credidisset*. — (2) Id. *dedisset*. — (3) Id. *deum*. — (4) Id. *quo*. — (5) Forte *non mirum*. — (6) Vide August. Serm. cxlvii, num. 2, 3 Serm. cclxiii, num. 1, 2; Serm. ccclii, num. 5; et Tractat. cxxiii in Joan. num. 5, et alibi sæpius.

esse absolutum, quem trinæ perfidiæ noxa fecerat religatum. Et quia dixerat : « Qui me confessus fuerit » coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre » meo qui in cœlis est¹; » propter confessionem nominis sui, apostolum Petrum Christus Dominus noster voluit reformari, ut eum ipse possit coram Patre suo et Angelis confiteri.

SERMO LX.

De secunda feria Paschæ.

Pulcherrimus hic sermo educitur ex Cod. Cass. XII, fol. 182, cum nomine sancti Augustini, et ejus doctrinam ubique repræsentat, ut ex notis apparebit; plura tamen adsunt quæ ad sanctum Chrysostomum accedere videntur, tum ex sermone de Cruce et Latrone, tum ex homil. XI in Luc., tum ex tractatu de Zelo et Pietate. Similia etiam reperiuntur in sermone, qui legitur in appendice de Passione. Hic codex noster amanuensis ignorantia, innumeris refertur mendis, quæ sæpius opinando tentavimus resarcire; utrum feliciter judicabit lector. Licet propter occurrentiam sententiarum ex Chrysostomo desumptarum dubius aliquantulum videatur, tamen illum rejicere non audemus. Hinc sit locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Apparentes sunt tantum Evangelistarum diversitates. II. Apostolorum quam imperfecta fides. III. Discipulorum Em-

¹ Matth. x, 22.

maüs dubitatio confessioni Petri opposita. IV. Et Latronis fides Christum morientem agnoscentis. V. Christi ad ætatem maturam pervenientis dolores; quibus cuncta expiantur membra. VI. Latro primus habuit promissionem Paradisi. VII. Cur tali gratia donatus est. VIII. Conclusio.

I. PER istos dies sanctæ Paschæ, sicut novit charitas vestra, fratres, resurrectio Domini secundum omnes Evangelistas solemniter recitatur (1). Sic enim narrationes suas conscripserunt, ut aliqua pariter dicerent, aliqua vero alius prætermitteret, nemo tamen a veritatis concordia dissonaret. Omnes dixerunt Dominum crucifixum, sepultum, die tertia resurrexisse; quomodo autem apparuerit Discipulis, quia multis modis apparuit, alii alia dixerunt, quæ alii prætermiserunt; omnes tamen veritatem conscripserunt.

II. Ecce in nocte præterita vigiliarum lectum est, si meministis, Dominum apparuisse post resurrectionem mulieribus, quas primo ipse salutavit dicens : « Avete. » At illæ accesserunt, et tenuerunt pedes ejus, et deprecabantur eum¹. » Item hodie lectum est, quod apparuerit duobus ex Discipulis suis ambulatibus in viam : « Ambulabant enim cum eo, et non cognoscebant eum; » oculi enim eorum tenebantur, ne eum agnoscerent²; » sed ad panis fractionem cognitio servabatur (2). Venit enim cum illis; susceptus est ab eis hospitio; benedixit panem, et fregit, et agnoverunt eum. Sic agnoscitis Christum, qui creditis Christum. Consideret autem charitas vestra, quales fuerint omnes Discipuli ante Domini resurrectionem. Ignoscant mihi; nondum erant fideles;

¹ Matth. xxviii, 9. — ² Luc. xxiv, 13.

(1) Vide Sermon. August. cxxi, num. 1; et Sermon. ccxxxiv, num. 1; et Sermon. ccxvii, num. 1, etc. — (2) Vide August. Epistol. cxlix, num. 31.